

МАРТА

Її звали Марта.

Таке опукле ім'я, гладке. Не гостре й іскристе, як Іра, не глибоке, як Анна, не музичне, як Дарина. Марта.

У дитинстві, коли баба несла перед себе кошик із грушами «берами», Марта завжди уявляла, що кожна з тих груш, якби мала ім'я, теж називалася б Марта — такі вже вони круглобокі, маслянисті.

А вона не така. Зовсім не схожа — різка й завзята. Може, їй краще личило б Мартиною бути чи хоча б Марією?

Але її звали Марта.

Поміж вечірніх суконь і височезних підборів на випускному її кросівки, джинси й чорний гольф добре виділялися. В пологовий інші їздили — вона двічі народжувала вдома, у воді. Усі її листи підписані були незмінно — «Широ, М.».

Вона інакша, відмінна й від свого імені. Невже не видно? Навіть волосся ніколи не фарбувала й не носила макіяж, щоб усім видно було, яка...

Яка?

Марта підставляє обличчя ранковому сонцю — то її основа під макіяж. Воно лоскоче, гріє, часом шепоче непристойності. Марта сміється і м'якне. Сонце — то її життя. Навіть у дощовий день, навіть узимку: воно є, там, за хмарами, все одно є. Вітер Марті за пензлика. Запахи лісу — найрідніші парфуми. Могла купити собі будь-що, вибрати з-посеред сотень пропозицій... навіщо?

Вона тче свою душу щодня, щомиті, добираючи найтоншу й найдорожчу пряжу до вигадливого взору. Тут листок кленовий багряний підійде, тут — краплина роси на тремтливій пелюстці. То все Мартине, її скарби. І ще діти. І Сонце.

«Ми беззахисні й справжні, коли прості», — сказала вона колись в інтерв'ю, а потім шкодувала, адже ту фразу перекручували, хто як хотів: і що не треба випендрюватися, і що краще синиця в руці, і тримай язика за зубами, щоб не заздрили...

А вона ж не про те... Ат, уже як є.

Усі її знайомі — у місті, бо там більше можливостей для дітей, а вона — з міста в село: нема ліпшого, як свіже повітря й торкання до справжнього світу. Він, як дитя мале, так часто проситься на руці. Най діти беруть, най носять у жменьках, розбризкують у калюжах, зривають спілими ягодами. Най той світ буде їм рідний — простий і щирий, як для Марти.

...Вони приїхали в село восени 2013 — вона і її Сонце. Діти — ще геть малі огірочки. Чоловік такий ставний, високий. Якраз вечоріло.

Він дістав валізи з багажника, обійняв дружину, і так разом вони пів години милувалися, як сонце сідає.

— А йди подивиси — стоїт, мов укопаний. Вона біля него з дітьми, як вивірочка — то одного обструсит, то до іншого присяде, а він собі стоїт і дивиси.

Люди полишали свої вечірні ритуали, худобу, грядки й пішли дивитися на прибульців: діти сиділи на валізах, а вона притулила голову до його плеча й усміхалася самими очима, як те сонце. Подвір'я біля хати не обгороджене, все як на долоні.

— Ото пан Біг сусідів післав, — бідкалася Митринчиха й витирала руки до фартуха, — що одне, що друге. Роботів, шо годі вгору гленути, а тим на всьо є чес.

— А що, бабо, ліпше, шоб у телефони носа запхали? Най ся дивлют — вам шо, шкода?

— Мені шкода, як робота стоїт нероблена, мудрагелю! Шуруй стайню закривати, а не бабу вчити жити.

— Іду вже, іду... А завтра до них піду, розпитаю, може, файні люди, хтозна.

До Марти ходили знайомитися всі. Добрих кілька місяців. Помаленьку, з острахом, але ходили — людям ніц так не цікаво, як чиесь життя.

Та ніби такі, як усі, ті новенькі, але мають трохи дивацтв — м'яса не їдять, навіть на свята. Дітям дають, а самі — ні. Сир їм привозять із козиної ферми, свіжий. Марта якісь трави збирає,

сушить. На відьму не схожа, але таке щось має в очах, що мороз шкірою, як гляне спідлоба, коли хтось забагато розпитує.

Вона — дизайнерка, але зараз не працює, він — лікар. У хаті аж два комп'ютери, а телевізора нема. Чоловік — той золоті руки має, малим чудес поробив за пару місяців: і гойдалку, і гірку. Нічого не купували. Навіть батут мають: Марта сплела сітку, а він зробив основу. Ліжок нема — сплять на долівці! Так просто, на рядні, без подушок, бо то для хребта добре. Чисте чудо, а не сім'я. І машина в них на батарейках.

— Бозю-бозю, як то парує людей. Коби Іванко чи Славко таку здибали, то би-м, певно, вмерла того дне, — робить круглі очі Митринчиха. — Правду кажу, сусідо. Бо то якась пародія на жите, а не жите. На роботи не ходять, поля не мають — лиш у тих комп'ютерах сидять. А вечером старі з малими на батуті скачут, як дурні. Аж в інше село чути, як регочут. Але казала та Марта, що будуть робити на весну город. І добре, бо як у селі без поля.

— А вам що до них — ней собі жиють, як жиють. До себе пускають, людей не цураючись. Ну, приїхали в село, мо, їм тут добре. А ви ходили вже до них?

— Та ходила-м. Таким добрим плецком нагодувала та Марта — ще-м не їла такого. Що там можна було такого дати? Які вже я добрі плячки печу, сусідо, бо нема що казати — ліпших у селі ніхто не пече, — а сама ледь язик не ликнула. Може, якого піддобрювача тудий запхала, хто-

зна. Але не каже. Смієси, дурит, що то з кульбаби і кропиви, а солод — від меду, а мука — з горіхів. Була би-м дурна, якби повірила. Мусіла вона тудий щось додати, а не каже, хімії якої, певно, бахнула, то й добре таке сі зробило.

І така та Марта дивна була й проста у своїй природності, що люди дивувалися, дивувалися і... перестали. Завжди однакова — про що там говорити.

Хіба жінка так може? Ще й дизайнерка. І що то воно, та «дизайнерка», значить, що вона дизайнерує? Хоч раз би сукню вбрала, вибралася межі люди намарафечена — а ні. Мо, чоловік не хоче, щоб вибиралася... Але де він? Був із ними пів року, як приїхали, а потім навесні геть-чисто зник. Тоди, коли найбільше треба біля хати хлопа.

Люди поговорили, поприцмокували і... прийняли Марту з усіма її дивацтвами. У всіх свої клопоти-біди, у всіх своє. А скільки там тієї Марти — маленька, худенька, візьме дітей за руки, кошик на плечі — і в ліс. Діти — файні, чистенькі, такі два хлопчики ладнютки. Один тільки трошки на ніжку налягає.

До Марти звикли. Перестали боятися, хоч деякі трималися трохи осторонь. Подруг не мала, але зі всіма привітна була, ніби сонце дарувала очима. Навіть на свята почали кликати її з малими. Чи весілля в сусідів, чи хрестини — вона збере своє довге біле волосся у високу дульку, водолазка-гольф, джинси. Ну, може, зверху який піджачок накине чи шарф. Навіть у неділю

до церкви — у штанах. Але хоч ходять. Бо інші молоді он по хатах сидять у своїх телефонах, кажуть, там теж можна молитися, аякже. А Марта ходить. То най буде собі така, як є, нема ради.

Які ж вона дарунки робила на ті свята: то вінок на голову такий, що потім із району пані приїздила — просила зробити і для їхнього музею красу. То колоски з тіста замість букету — аж ніхто не вірив, що то не справжні, доки не скуштували.

Дивна та Марта, і подарунки її дивні. Гарні й незвичні, як сама.

Коли діти до школи пішли, то чоловік приїхав нарешті — не змінився за два роки, лиш серйозний дуже став, не тулить її вже на людях, на сонце не дивиться.

Баби шепотілися: певно, на заробітки їздив, бо за що би жили. Як тій Марті нічого не треба, то мусить хоч про дітей подумати — взути, вбрати до школи, костюми купити, сумки. А, може, коханку мав, а тепер вернувся... Чи, може, хай Бог милує, у тюрмі був? Йой, як то страшно — ніц не знати про тих, біля кого жиєш. Видіти мож щодня, але в паспорті не заглянеш.

Ото диви — приїхав, а за тиждень знову його нема. Точно на заробітки. Чи...

...

Кінець вересня 2016 (повідомлення)

— Ти як, Сонце?

— +

Початок жовтня 2016 (повідомлення)

— Ти як?

— +

Середина жовтня (повідомлення)

— Як зможеш писати чи говорити — хоч слово напиши... Ти цілий?

Листопад 2016 (дзвінок)

— Не міг писати, вибач, Мартусь. Не було зв'язку. Я є, живий, цілий — не переживай. Обіцяли за тиждень перевести на іншу позицію і бонус — кілька днів відпустки. То чекайте, скоро буду. Як ти, як малі?

— Ми добре... добре... Дякую, що набрав, я вже місця собі не знаходила. Ще й сонця ці дні не було, то просто не знала, що думати.

— Так воно ж є! Ти забула, як казала мені? За хмарами — але ж є!

Листопад 2016 (повідомлення)

— Мала, а я тебе кохаю!

— ...

— Чого мовчиш? Мартусь?

— Не мовчу, просто плачу і не бачу екрана, щоб відписати.

— Ти плануєш новий телефон купувати? Пошануй старенький, він ще послужить, не заливай.

— ...

— Мала, ти є?

— Є. Я сміюся.

— Ти моє Сонце! Я думав про тебе всі дні, особливо ночі. Люблю, як ти смієшся. Чуєш, мала? І тут ні в кого нема дружини Марти, тільки в мене. Ти — унікальна. Тут у мене побратим, Молот,